

2021
SANSKRIT
[HONOURS]
Paper : VII

Full Marks : 100

Time : 4 Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. अधोलिखितेषु सप्तानां प्रश्नानां संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयम् : 2×7=14
- क) बाणभट्टस्य मते कथाकाव्यं कीदृशं भवति ?
- ख) शुकनासोपदेशः इति नामकरणस्य किं तात्पर्यम् ?
- ग) “असज्जनात् कस्य भयं न जायते” - इत्यस्य कोऽभिप्रायः ?
- घ) मनुसंहितायाः वक्ता कः ? मनुसंहितायाः सप्तमाध्यायस्य प्रतिपाद्यो विषयः कः ?
- ङ) किं नाम व्यवहारपदम् ?
- च) मनुसंहिता इति पदे संहिता शब्दस्य कोऽर्थः ? अस्य ग्रन्थस्य प्राचीनतमः टीकाकारः कः ?

- छ) “चतुर्णामाश्रमाणाञ्च धर्मस्य प्रतिभूः स्मृतः” ? - इत्यत्र कः किमर्थं धर्मस्य प्रतिभूः कथ्यते ?
- ज) अर्थशास्त्रस्य पाण्डुलिपिं कः कदा आविष्कृतवान् ?
- झ) कुत्र प्रजाः न मुह्यन्ति ?
- ञ) याज्ञवल्क्यस्मृतिशास्त्रे कति अध्यायाः सन्ति ? तेषां नामानि कानि ?
- ट) “अर्थशास्त्रात्तुबालवद् धर्मशास्त्रमिति स्थितिः” - इत्यस्य कोऽभिप्रायः ?

MODULE-I

2. Translate into Bengali or English (any **one**):
6×1=6
- বাংলা অথবা ইংরেজী ভাষায় একটির অনুবাদ কর :
- क) केवलञ्च निसर्गत एवाभानुभेद्यमरत्नालोकच्छेद्यमप्रदीप-
प्रभापनेयमतिगहनं तमो यौवनप्रभवम् । अपरिणामोपशमो
दारुणो लक्ष्मीमदः ।
कष्टमनञ्जनवर्त्तिसाध्यमपरमैश्वर्यतिमिरान्धत्वम् ।
अशिशिरोपचारहार्यो अत्यन्ततीव्रः दर्पदाहज्वरोष्णा ।
- ख) सर्वथा तमभिनन्दन्ति, तमालपन्ति, तं पार्श्वे कुर्वन्ति,
तं संवर्धयन्ति, तेन सह सुखवतिष्ठन्ते, तस्मै ददति, तं
मित्रतामुपनयन्ति, तस्य वचनं शृण्वन्ति, तद वर्षन्ति,
तं बहुमन्यन्ते, तमाप्ततामापादयन्ति,
यो ऽहर्निशमनवरतमुपरचिताञ्जलिरधिदैवतमिव
विगतान्यकर्तव्यः स्तौति, यो वा माहात्म्यमुद्भावयति ॥

3. सरलसुरगिरा सप्रसङ्गमेकस्य व्याख्या कार्या : 7×1=7

संस्कृत भाषाय एकट्ठिंर व्याख्या कर :

क) जयन्तिवाणासुर-मौलि-लालिता दशास्य चूडामणिचक्र-
चूम्विनः ।

सुरासुराधीशशिखान्तशायिनो भवच्छिदस्त्यम्बक-
पादपांशवः ॥

ख) विधान-सम्पादित-दान-शोभितैः स्फुरन्महा-
वीरसनाथमूर्त्तिभिः ।

मखैरसंख्यैरजयत् सुरालयं सुखेन यो यूपकरैर्गर्जेरिव ॥

4. Who is Vaiśampāyan? Justify the advice of Śukanāsa after following the Kādambari Kāvya.

2+10=12

वैशम्पायन के? कादम्बरी काव्येय अरवलम्बने
शुकनासोपदेशेय सार्थकता विचार कर ।

Or/अथवा

Write the names of Kāvya written by Bāṇabhatta.
Discuss the importance of Kādambari on the
basis of Kathākāvya after following Bāṇabhatta.

2+10=12

“वाणभट्ट” - रचित काव्यशुल्लिंर नाम लेख । वाणभट्ट अनुसरणे
कथाकाव्येय वर्णना प्रसङ्गे कादम्बरी काव्येय महत्त्व आलोचना
कर ।

Module-II

5. Translate any **one** of the following slokas into
Bengali or English: 6×1=6

बांग्ला अथवा इंग्लेजि भाषाय निम्नलिखित श्लोकशुल्लिंर मध्ये
एकट्ठिंर अनुवाद कर :

a) एकमेव दहत्याग्निंरं दुरुपसर्पिणम् ।

कुलं दहति राजाग्निः सपशुद्रव्यसञ्चयम् ॥

b) क्षत्रियस्य परो धर्मः प्रजानामेव पालनम् ।

निर्दिष्टफलभोक्ता हि राजा धर्मेण युज्यते ॥

6. Explain any **one** sloka in Sanskrit: 7×1=7

संस्कृतभाषया एकः श्लोकः व्याख्येयः :

a) अराजके हि लोकेऽस्मिन् सर्वतो विद्भुते भयात् ।

रक्षार्थमस्य सर्वस्य राजानमसृजत् प्रभुः ॥

b) तस्य सर्वाणि भूतानि स्थावराणि चराणि च ।

भयाद् भोगाय कल्पन्ते स्वधर्मान् चलन्ति च ॥

7. Describe various kinds of Durgas according to
Manu. Which is the best amongst them? 10

मनुंर मते दुर्ग कत प्रकार? सेशुल्लिंर सम्पूर्ण विवरण दाओ ।
तादेर मध्ये कोन्टि सर्वोत्तम?

OR/अथवा

Describe the origin, application and utility of
Danda according to Manu. 10

মনুর অনুসরণে দণ্ডের উৎপত্তি, প্রয়োগ ও উপযোগিতা বর্ণনা কর।

Module-III

8. Explain any **one** in Sanskrit: 7×1=7

संस्कृतभाषया एकस्य व्याख्या कार्या :

- a) यावदभ्यो गुह्यमाचष्टे जनेभ्यः पुरुषाधिपः ।
अवशः कर्मणा तेन वश्यो भवति तावताम् ॥
- b) प्रेषणं सन्धिपालत्वं प्रतापो मित्रसंग्रहः ।
उपजापः सुहृद्भेदो दण्डगूढातिसारणम् ॥

9. What are the different views of ancient political thinkers regarding appointment of Amātyas as described in Arthasastra? 12×1=12

अर्थशास्त्रानुसारे अमात्यनियोग विषये प्राचीन राजनीतिविदोंदर विभिन्न मतगुलि आलोचना कर।

OR/अथवा

Discuss the role and functions of 'dūtas' according to Kautilya.

कौटिल्येदर मतानुसारे दूतेर भूमिका एवं कार्यवली आलोचना कर।

Module-IV

10. a) Explain any **one** in Sanskrit: 7×1=7

संस्कृतभाषया एकस्य व्याख्या कार्या :

- i) स्मृत्योर्विरोधे न्यायस्तु बलवान् व्यवहारतः ।
अर्थशास्त्रात् तु बलवद् धर्मशास्त्रमिति स्थितिः ॥
- ii) सर्वेष्वर्थविवादेशु बलवत्युत्तरा क्रिया ।
आधौ प्रतिग्रहे क्रीते पूर्वा तु बलवत्तरा ॥

b) What is ṛṇādāna? Give detailed account of ṛṇādāna and vṛddhi according to Yajñavalkya. 12

ऋणदान की? याज्ञवल्क्य मतानुसारे ऋणजदान ओ वृद्धि विषये सविस्तारे आलोचना कर।

OR/अथवा

What is vyavahāra? What are its four constituents? How should a king apply it in administration? 12

व्यवहार की? तार चारटि पाद कि कि? एकजन राजा तार शासनव्यवहारे किभावे एर प्रयोग करेन?